

"Opičí král"

Dokumentace průběhu přípravy, realizace bakalářské práce, rešerše

Mgr. Adéla Wiederlechnerová

Bakalářská práce
2011

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav animace a audiovizu

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Adéla WIEDERLECHNEROVÁ**
Osobní číslo: **K09362**
Studijní program: **B 8209 Teorie a praxe audiovizuální tvorby**
Studijní obor: **Animovaná tvorba**

Téma práce: **1. Teoretická část:
Dokumentace přípravy, realizace bakalářské práce a rešerše**
**2. Praktická část:
Opičí král – kreslený animovaný film**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce a pokyny k vypracování: minimálně 15 normostran textu + přílohy, odevzdat v elektronické podobě 1 ks na CD nosiči ve formátu PDF; 1 ks pevné vazby v tisknuté podobě (barevně), 2 ks v kroužkové vazbě (čb). Vypracujte výtvarné návrhy, obrázkový a pracovní technický scénář audiovizuálního díla jako přílohu teoretické části.

2. Praktická část:

Film realizujte v minimální délce 2 min a 30 vt. Praktickou část odevzdejte:

1) 1x data na médiu CD-R nebo DVD – výstup ze stříhového programu Premiere Pro 1.5: file-export-movie-settings: general: Microsoft DV AVI, video: pixel aspect ratio – dle formátu obrazu 720x576 D1/DV PAL 4:3 (1.067) nebo 720x576 D1/DV PAL 16:9 (1,422) 25fps anebo formát HDV codec mpeg2 – 1280x720 HDV 720p 16:9 (1,0) 25fps; audio: uncompressed, 48000 Hz

2) 1x formát DVD – pro stolní DVD přehrávač

Součástí prezentace praktické části je výtvarný návrh plakátu formát 70x100 cm, v digitální podobě PDF (příprava pro tisk – rozlišení: 300 dpi, režim: CMYK barva).

Pro přijetí práce je nutné odevzdat vyplněné formuláře pro OSA a NFA, Prohlášení autora bakalářské práce a podklady pro katalog FMK UTB ve Zlíně.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

Opičí král Vyprávění o putování na západ, Wu Cheng'en, ca 1500-1582, nakladatel
:Albatros, rok vydání:1997

Jak číst film Monaco James, Albatros Plus, Praha 2004, ISBN 80-00-01410-6
Animation Now! Anima Mundi, editor: Wiedemann Julius, Taschen 2004, ISBN
3-8228-2588-3

Škola animovaného filmu Dovnikovič Borivoj,

The Animator's Survival Kit Williams Richard, 1999

Minimum z dějin světové animace, AMU, Praha 2004, ISBN 80-7331-012-0 160

Vedoucí bakalářské práce:

MgA. Jan Živocký

Ústav animace a audiovizie

Datum zadání bakalářské práce:

31. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

16. května 2011

Ve Zlíně dne 31. ledna 2011

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

Ing. Eva Šviráková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 14.2.2011

ADELA WIEDERLECHNEROVÁ
Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požítovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3;

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo;

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné. Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně a použil odbornou literaturu jen z pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu použité literatury.

Datum: 16. 5. 2011

Adéla Wiederlechnerová

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje popisu a průběhu práce na tvorbě animovaného filmu Opičí král, inspirovaného čínským románem „Putování na západ“. Zabývá se asijským pojetím estetiky a asijskou animací, tradicí čínské krajinomalby. Popisuje přípravy a průběh práce při tvorbě filmu. Animovaný film „Opičí král“ je přiložen na DVD.

Klíčová slova:

Animovaný film, Opičí král, Sun Wu-Kchung, čínská literatura, Tripitaka, Putování na západ, buddhismus, Zdeňek Sklenář, čínská krajinomalba.

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals the description and work progress during creation of animated movie „The Monkey King“, inspired with chinese novel „The journey to the West.“ It deals with asias conception of aesthetics and animation, chinese landscape-painting tradition. Animated movie „The Monkey king“ is attached on DVD.

Keywords:

Animated movie, The Monkey King, Sun Wukchong, chinese literature, Xuanzang/Tripitaka, The journey to the West, buddhism, Zdeněk Sklenář, chinese landscape-painting.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 ČÍNSKÝ VÝVOJ LITERATURY.....	10
1.1 ČÍNSKÝ SVĚT BOHŮ.....	12
1.2 ČÍNSKÁ ESTETIKA.....	12
1.3 BUDDHISMUS.....	13
1.4 HLEDÁNÍ ELIXÍRU NESMRTELNOSTI.....	14
1.5 ČÍNSKÁ KRAJINOMALBA.....	15
1.6 INSPIRACE VÝTVARNA A ANIMACE.....	17
2 PUTOVÁNÍ NA ZÁPAD.....	20
2.1 O AUTOROVÍ ROMÁNU PUTOVÁNÍ NA ZÁPAD.....	20
2.2 DĚJ ROMÁNU PUTOVÁNÍ NA ZÁPAD.....	21
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	26
3 TECHNIKA PROVEDENÍ FILMU.....	27
3.1 POSTPRODUKCE.....	28
3.1.1 Titulky.....	28
3.1.2 Zvuk.....	28
3.1.3 Stříh.....	29
3.2 PREZENTACE PRÁCE.....	29
ZÁVĚR.....	30
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	31
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	33
SEZNAM PŘÍLOH.....	34
PŘÍLOHA P-I OBRÁZKOVÝ SCÉNÁŘ.....	35
PŘÍLOHA P-II VÝTVARNÉ NÁVRHY PLAKÁTU.....	41

ÚVOD

Bakalářská práce se věnuje dokumentaci průběhu přípravy a realizace praktické části práce podle zadání. Jejím výstupem je pak animovaný film Opičí král. Celý film je vytvořen digitálně. Jedná se o počítačovou malbu, ploškovou i kreslenou animaci. V jednotlivých kapitolách nahlédneme do inspiračních zdrojů, tvůrčích postupů a budeme se zabývat technikou, stojící za vznikem filmu. Mezi inspiračními zdroji se objeví odkazy na jiná díla, ale i na historii. Bakalářská práce též navazuje na studium v oboru digitálních médií a počítačové tvorby. Využívá dosažených znalostí a nadále je rozvíjí. Důležitou součástí práce je celý tvůrčí proces a výrobní postup, který práci provází. K práci je připojen technický scénář, výtvarné návrhy, datový nosič s filmem a plakátem.

Těsně po revoluci se u nás vysílal čínský seriál Opičí král. Doma jsme tehdy měli černobílou malou televizi. Vůbec si nepamatuji o čem seriál byl, jen to ,že jsme ho s bratrem milovali a když skončil, mohutně se konec obřečel. Následovaly dětské obrázky s opičákem. Po několika letech jsem dostala báječný dárek, knihu Opičí král – putování na západ! Jediný problém byl, že jsem k smrti nerada četla. Tato kniha však rozuměla mému problému, protože byla plná barevných krásných ilustrací od Zdenky Krejčové. To mi prozatím stačilo. Po pár rocích, to ze mě už byl vášnivý čtenář, bylo Putování přelouskáno tam i zpět. Tímto úvodem chci vlastně jen říct, že se na bakalářskou práci Opičí král připravuji celé své dětství.

Obr.1. Opičák Sun, z Čínského seriálu Xi you ji (Opičí král) 1986

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ČÍNSKÝ VÝVOJ LITERATURY

V prvních stoletích našeho letopočtu se k malířství jako samostatný umělecký žánr připojila kaligrafie. Na mnoha obrazech tvoří kresba pouze námět a kaligrafické znaky organickou jednotu, přičemž nápis obsahuje většinou krátkou báseň, citát nebo poznámku umělce k dílu. Počet kmenových skupin čínského piktografického písma (tzv. radikálů), na první pohled rozeznatelných, je několik stovek. K tomu přistupuje značné množství čistých symbolů, symbolických složenin a fonetických analogií. Většina znaků se skládá z prvků (grafémů), z nichž jeden naznačuje zhruba fonetickou výslovnost a druhý význam znaku (morfém). Vzhledem k náročnosti písma je ovládala jen početně omezená skupina obyvatelstva. „Téměř tisíc let zůstávala písmo vyhrazeno pouze k sakrálním účelům. Teprve když ztratilo svůj nábožensko-magický charakter, začalo sloužit i k záznamu profánních námětů. Od 2. století př. n. l. museli úředníci umět psát. Význam čínského písma byl však ve všech dobách mimořádně velký. Zajistilo totiž kontinuitu čínské kultury“ [1]. Jeho ideografický charakter z něho totiž učinil ideální vizuální prostředek dorozumění a to nezávisle na regionálních odchylkách výslovnosti nebo fonetických změn během vývoje jazyka. Písemné znaky a vše, co jimi bylo zachyceno, zůstává tak srozumitelným nezávisle na době. Znakové písmo tak splňuje všechny podmínky ideálního dorozumivacího prostředku, naše hláskové písmo nikdy nebude mít takové kvality. Písmu tedy spojovalo písmo a ne řeč na rozdíl od jiných národů, podmínkou tedy byla znalost jazyka, úřednické čínštiny. Čínština ovlivňovala celou Východní Asii (Japonsko, Korea) jako nadnárodní dorozumivací prostředek podobně jako u nás ve středověku latina. Historie čínské literatury sahá daleko do minulosti. K jejím nejstarším projevům patří mýty, legendy a písně. Pro tuto tvorbu je příznačný hluboký cit, fantazie a vlastenectví. Postupně získaly převahu formalistické, abstraktní básně, vyjadřující často taoistické myšlenkové názory. Paralelně s vývojem poezie se vyvíjela i próza. V prvním tisíciletí je zastoupena především letopisy, záznamy historických událostí a prvními pokusy o zachycení legendární minulosti Číny. V oficiální literární tvorbě se však začala postupně projevat jistá strnulost. Literatura tehdejší vládnoucí třídy si totiž libovala v již přežitých konvenčních formách, které nepodporovaly svobodné myšlení, ale scholastické dogma. Za živou proto považujeme lidovou vypravěčskou literaturu. Ta se rozvíjela postupně ve společenském románu. V této době vzniklo i Putování na západ. Všechny romány z této doby (polovina 15. století) řeší především boj se zlovůli úředníků a korupcí. Většina autorů těchto románů by byla pro svoji otevřenou kritiku tehdejších poměrů přísně potrestána, proto je autoři situovali do dávné minulosti. Putování na

západ se odehrává v 7. století. Na počátku nové dynastie, kdy bylo dosaženo míru a stabilita společnosti, narostl počet obyvatel. Postupně se pak začaly projevovat nedostatky nové vlády, rozbujela se úřednická korupce, docházelo k přírodním pohromám či epidemiím, což způsobovalo všeobecné zhoršení životních podmínek. Následovala řada povstání a občanských válek, které vedly k pádu dynastie a úbytku obyvatelstva. Po nastolení nové dynastie se cyklus v průběhu několika staletí znovu a znovu opakoval. Takže s těmito ohledy nepřináší Opičí král pro čtenáře Číny nic nového. Přesto vyniká v záplavě podobných kritických románů svým vtipem. „Čínští panovníci v touze po buddhistickém vědění vysílali do Indie početná poselstva. Čínský zájem o posvátná písma byl tak veliký, že v Indii vznikla samostatná skupina učenců, vyrábějící sůtry pro Čínu“[4]. Mezi nejslavnější poutníky patří právě náš mnich Tripitaka, svým pravým jménem však Suan-cang, jenž cestoval na západ v letech 629-645 a díky svým dobrodružstvím ať už skutečným či vymyšleným, se dostal do mnoha lidových příběhů. Odtud to byl jen krok k našemu příběhu.

1.1 Čínský svět bohů

Hranice mezi filozofií a náboženstvím nebyly ve staré Číně nikdy přesně definovány. Čína neznala instituci státní církve ani náboženské války. Kromě taoismu a počínštěného buddhismu vzniklo v průběhu staletí i pragmatické henoistické náboženství (čínské lidové náboženství). Je to směs všech religiózních směrů, které kdy na čínském území existovaly. Svět duchů a bohů, kteří se velmi často pohybují v Putování na západ, je strukturován hierarchickým způsobem jako reflexe pozemského života a velkou roli zde sehraává kult předků, zachovaný z nejstarších dob. Duchové předků jsou podle těchto představ povinni starat se o blaho svých potomků, ochraňovat je před nástrahami přírody a jiných duchů a příznivě ovlivňovat jejich život.

„Veliký strach vyvolávali zlí duchové a démoni. Na ochranu před nimi se mosty a cesty budovaly k křivolakému směru a do vchodů či vrat se stavěly „stěny duchů“ a ochranné zástěny, vycházelo se totiž z představy, že démoni se mohou pohybovat pouze v přímém směru. Duchové se vyháněli hlukem, dále zaklínáním a magickými obřady, které prováděli mniši nebo vedle mečů zhotovených z mincí se při této příležitosti používalo především broskvového dřeva, z něhož se vyráběly amulety a talismany, červená broskvová barva se vůbec těšila veliké oblibě. Obávání byli duchové v podobě lišek. Netopýři byli symbolem štěstí, poněvadž jejich čínský název zněl stejně jako slovo označující štěstí“ [1]. Jakša je jméno pro demony, kteří požívají lidi a při rychlém pohybu se podobají kometám. V Číně tak byli označováni zlí duchové, kteří sídlili v zemi a ve vodě nebo poletovali vzduchem. Možná právě proto dostal Tripitaka čtyři další pomocníky, kteří musejí zastupovat jeho rodinné duchy.

1.2 Čínská estetika

Taoismus učil intuitivnímu a rozjímavému nazírání na svět. Vedl umění Asie k postihnutí vnitřního obsahu jevů. Umělec se proto snažil nahlédnout pod povrch věcí a sdělit ji způsobem, jehož charakteristickou vlastností byl náznak a zkratka. Stylizace se promítá do všech forem čínského tradičního umění (opera, malba, písmo..).

1.3 Buddhismus

„Buddhismus (fo-t'iao), jeden z významných filozofických a náboženských systémů v dějinách Indie, odvozuje svůj název od Buddha („Duchovně probuzený, Osvícený“), indického askety, vlastním jménem Sid-dhártha Gautama (563-483 př. n. l.). Učení tohoto Mistra v pozdějších stoletích výrazně poznamenalo také náboženský a kulturní život Číny a ostatních zemí Východní Asie. O prvních buddhistických věrozvěstech, kteří pronikli do vlastní Číny pravděpodobně už někdy na přelomu starého a nového letopočtu, nemáme bohužel žádných spolehlivých zpráv. Ortodoxním konfuciánským dějepiscům nestálo zřejmě za to zmiňovat se ve svých análech o přítomnosti několika cizích hlasatelů cizí víry, a tak jsou jejich jména pro nás navždy ztracena. Zbožná tradice, později povýšená na dogma, přičítá uvedení buddhismu do Číny zázračnému snu chanského císaře Ming-tiho (58-75). Ten prý jednou viděl ve snu zlaté božstvo vznášející se před jeho palácem, což mu bylo vyloženo jako zjevení se Buddha. Vzápětí nato byli vysláni poslové na západ, aby zvěděli více o tomto indickém světci a jeho učení. Ti pak s sebou přinesli Sútru o čtyřiceti dvou částech (S'-š'-er čang t'ing), jež se stala prvním známým čínským buddhistickým textem. Císař prý dal v sídelním městě Luo-jangu vystavět pagodu, v níž byl vzácný text pietně uchovávan“[2]. Kánon buddhistických písem se nazývá Tripitaka. Tvoří jej Vinajapitaka (pravidla mnišského života), Sútrapitaka (promluvy připisované Buddhovi) a Abidhar-mapitaka (učení formulované Buddhovými žáky). Zastánci mahájánového buddhismu však prohlásili Tripitaku za neúplnou. Opírají se o nové sútry, které jsou připisovány Buddhovi a podle nich vyjadřují pravou podstatu buddhismu. Jedná se např. o Lotosovou sútru pravé dharmy, Zření čisté země nebo Sútry o dokonalé moudrosti. Postava Buddha pak ve filmu opravdu odpovídá jeho historickému popisu. Siddhártha Gautama, se narodil v Nepálu jako syn knížete. Prožil sice šťastné dětství, ale pohled na lidské utrpení ho od základu změnil. Proto opustil domov a putoval zemí jako asketa. V 29 letech dosáhl při meditaci ve stínu fíkovníku „probuzení“. Poznal, že zdrojem veškeré bolesti je chtivost, potlačení všech vášní vede k moudrosti a je prostředkem pro dosažení nirvány, stavu nejvyšší blaženosti. Ve Várenásí, posvátném městě nad řekou Gangou, Buddha kázal 40 let. Město v mém filmu opravdu odpovídá posvátnému chrámu, který zde stojí. Zůstává zodpovědět otázku, zda je buddhismus opravdu náboženstvím? Evropan obvykle odpoví ano. Ale představení buddhismu, takzvaní bronzové, odporují. Jde pouze o individuálně zachovávaný způsob života podle Buddha, který nebyl Bohem, ale lidským vzorem moudrosti. Je zajímavé, že mniši jako Tripitaka se jako novici museli vzdát nejenom svých vlasů, ale také rodového příj-

mení. Tímto činem však přetrhli rodovou linii, urazili své předky a jejich duše tak přinutili navždy trpět hladu, protože jim tak nikdo nemohl přinášet obětiny.

1.4 Hledání elixíru nesmrtelnosti

Jaký je vlastně důvod opičákova strašného nebeského řádění? Po čem tak silně touží? Odpověď je jednoduchá – po nesmrtelnosti. „Pojem nesmrtelnosti nebo dlouhověkosti je vlastní takřka všem legendám a mýtům přírodních a pravěkých společností na celém světě. Tvoří ústřední ideu téměř všech pozdějších propracovaných starověkých náboženských soustav a filozofií života. Je útěšnou odpovědí na strach ze smrti, který tolik traumatizuje snad každého člověka. Otázky spjaté s nesmrtelností, nebo alespoň s dlouhověkostí lidské bytosti, duší a existencí na onom světě jsou zkrátka předmětem úvah od počátků lidského rodu. Proto se toto téma významně objevuje i v Opičím králi. Ze zkušeností při lopotném obstarávání obživy lidé ovšem věděli, že k tak velkým cílům, jakými byly dlouhověkost nebo nesmrtelnost, nepovede snadná cesta. A začali hledat rozmanité prostředky, jak ji nalézt a překonat: asketizací a zřeknutím se světských požitků, jako třeba taoisté, jogíni nebo poustevníci, či všeobjímající láskou ke všem bytostem i k přírodě, jako třeba buddhisté nebo křesťané. Anebo úporným hledáním a vytvořením vhodného preparátu – takovou cestu nastoupili čínští alchymisté, vedení taoistickým učením“ [2]. Opičí král také jako všichni touží po nesmrtelnosti, je to jeho hnací síla. Nedostane se mu ji však skrze asketický život nebo všeobjímající láskou. Opičák na rozdíl od svých poddaných trpí strachem ze smrti tak, že je nucen od nich odejít z důvodu hledání elixíru nesmrtelnosti. Sám svým opičím poddaným říká, že i když nepodléhá moci pozemských králů, jednoho dne zeslábně a zestárne a pán pekel na něj v ústraní čeká. Dozvídá se, že na světě jsou tři druhy bytostí na které nemá bůh pekel právo. Buddhové, nesmrtelní a svatí. Proto opičák opustí svoji zem a vydá se za moře hledat svaté. Baží po tom se od nich naučit věčnému mládí a nesmrtelnosti a vyváznout tak z osidel vládce pekel. A opravdu se tak stane, tajemství nesmrtelnosti Opičákovi prozradí patriarcha Subódhi. Nesmrtelnost spočívá ve vymanění se těla z pěti základních prvků. Opičákova duše se sice na čas naplnila blahem. Ale po čase Opičák pro jistotu ještě sám vyškrtně své jméno z pekelných seznamů, kde je podle druhu a řádu všech živých tvorů sepsán seznam jmen těch, kteří mají souzeno zemřít. A dělá dobře, protože své jméno v knize opravdu najde, je pod číslem 1350 s poznámkou, “Kamenná opice, větrem zplozená, má se dožít 342 let, milosrdný konec“ [3]. Přesto, že se Opičák chová často arogantně a agresivně, nezapomíná na své přátele a poddané. Když totiž vyškrťává své jmé-

nu z knihy, vyškrtne také všechny opice, které byly uvedeny pod stejným příjmením. Horské opice opravdu viditelně téměř nestárnou, jen biologové ještě neví, že je to proto, že v podsvětí je nemají v seznamech.

1.5 Čínská krajinomalba

Čínské malířství se podstatně odlišuje od evropského je podřízeno jiným zákonům. Malovalo se hlavně tuší a vodivými barvami na hedvábí nebo savý papír. Evropští umělci mohli díky jiným technikám tvořit svá díla postupně v průběhu časového období, tato technika umožňuje korektury, úpravy a retuše. Čínští umělci museli dokončit dílo najednou. Papír i hedvábí okamžitě nasaje tuž, korekce tedy není možná. Proto si musel výtvarník předem podrobně rozmyslet co a kde bude malovat [1]. Navíc je v Asii i nutný jiný způsob prohlížení díla než v Evropě. Pohled přechází od jedné části k druhé a nemá být upřen na celek (charakteristický pohled na svitek bez rámu). Užívá se pouze paralelní perspektivy (všechny rovnoběžné linie v přírodě jsou kladeny rovnoběžně i na obraze).

Největší rozmach krajinomalby v čínském umění proběhl v 10. – 11. století, tedy za vlády dynastií Tchang (dynastie kdy „žije“ Opičí král) a Sung. Projevila se zde snaha o systematické znázornění. Malbě se věnovali krom velkých čínských mistrů také vzdělání literáti wen-zen. Velké hory byly v Číně považovány za ztělesnění mystické síly. Malby obvykle nezachycují konkrétní místa, ale spíše typ krajiny. Jedná se o přenesení paměťového záznamu, ne tedy o realistickou malbu. Zrod stylu monochromní tušové krajiny se připisuje Wang Wejovi (období dynastie Tchang).

V 11. a 12. století je malba krajiny založena především na srozumitelnosti prostoru scénérie, je zobrazována nespoutaná příroda, která se ale podrobuje vyššímu řádu. Jedná se zde o vizuální analogii ctností, princip li – základního principu ovládajícího řád a chod vesmíru. Vyjádření základních principů nekonfuciánské filozofie pomocí kosmologické krajiny. Zájem o toto zobrazení krajiny také podnítil fenomén poustevnictví.

Krajinomalba se obvykle dělí do tří plánů. V malbě se také nikdy nezachycovala určitá krajina, ale pouze archetyp a metafora. Později začali malíři prostor krajiny budovat na jednoduchosti (prostota tan), v níž se odrážela hloubka a expresivita výjevu, díky kontrastu bílé podložky a tmavé tušové malby.

Obr. 2. "Dva špačci na kameni", 1692

1.6 Inspirace výtvarna a animace

Protože je Opičí král čínský román, zvolila jsem styl animace i výtvarno odlišným způsobem, než je běžná evropská či americká animace, plná gest, pohybu a dynamiky s příběhem letícím na plné otáčky do poslední minuty, s převratným vyvrcholením filmu. Nic takového. Děj nechávám pomalu plynout, tak jako mraky na obloze v opičákově světě. O funkčnosti tohoto principu animace jsem se přesvědčila u amerického filmu z dílny tvůrců Matrixu bratří Wachowských Speed Racer (2008). Jejich dílo nijak neútočí na zavedený žánr, drží se klasické roviny. Předkládá jednoduchý příběh o hodnotách rodiny, fair play. Tím čím byl revoluční byla právě vizuálnost filmu, jeho animace. Jedná se totiž o americký remake japonského velmi oblíbeného anime a mangy Speed Racer. V době kdy se u filmů cení především vizuální hyperrealismus, předvádějí Wachowští až expresivní barevnost, křiklavost kam se jen podíváte.

To, čím ale bratří Wachowští posunuli hranice moderní kinematografie, jsou opět invenční skladba obrazu, vyprávění a speciální efekty. Jde o to, že uměli pochopit a využít postupy z Asie. Na rozdíl od jiných filmových adaptací, kde se autoři snaží převést anime či mangu podle principů klasického filmu, Wachowští se naopak byli schopni podřídit původnímu médiu. Nejde o převod komiksu ve film jako tomu bylo například u filmu Sin city: Město hříchu (2005) od Roberta Rodrigueze, který každé políčko skvělého komiksu Sin city od Franka Millera jako robot převedl na plátno. Wachowští pracovali s původní japonskou předlohou jako s ploškami animovaného filmu. Tím se film nápaditě podobá své předloze, která je zpracovaná jako ostatně všechny mangy, stylem, kde na jedné stránce vidíme několik prostředí a dějů najednou, jediným pohledem. Není zde žádné rozdělení na komiksová pravoúhlá políčka, které má evokovat rozdělení stránky komiksu. Japonská manga totiž často na komiksová políčka nehraje. I přes to se čtenář vyzná pohodlně v času příběhu. Dochází ke zvláštnímu zhuštění děje a provázání časových rovin. Dekódování příběhu je tedy zcela na divákovi.

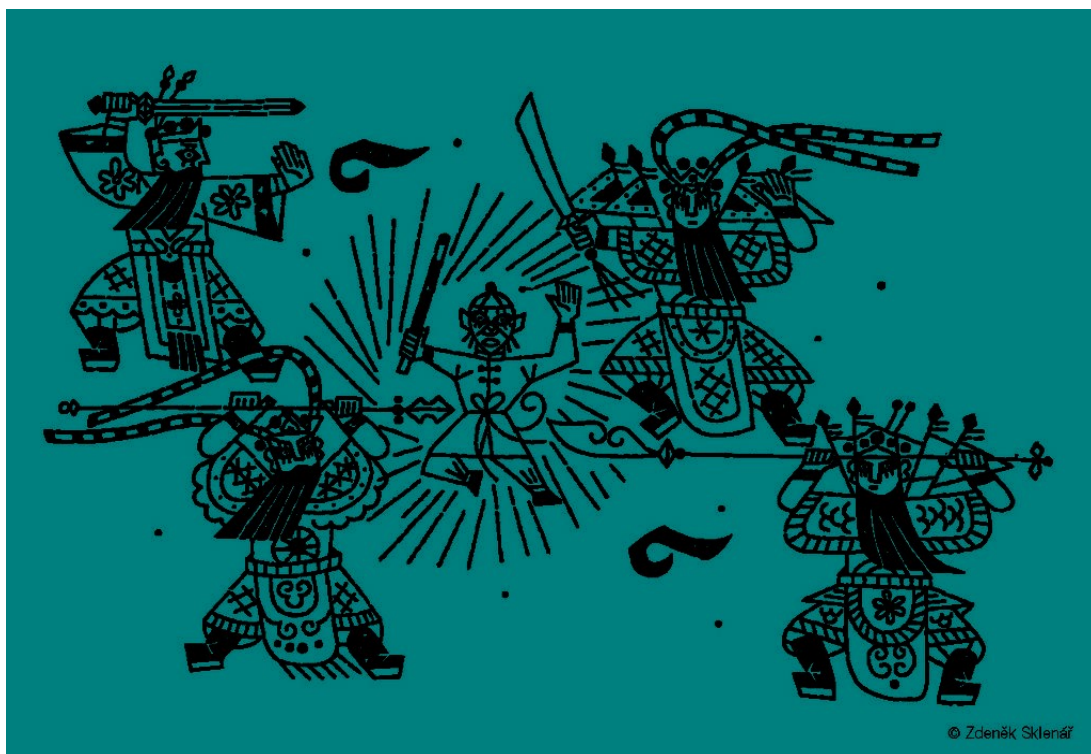
Stylová invence Speed Racera je také přebírání celé řady prostředků z anime a mangy. Jako například šrafura v pozadí, která evokuje dynamičnost i přes to že hlavní objekt se nepohybuje.

Přenesení asijského vidění mě fascinovalo i u Opičího krále, černá, bílá a tříplánová kompozice odkazuje na tušové krajinomalby z období dynastie Tchang.

Snaha o snovou krajinu, ne o předvedení reálna. Rozdělení média na jednotlivé plochy, plošková animace navíc umožňuje práci s čistou plochou, postavičky jsou spíše poskládané z mnoha navázaných částí, nepůsobí jako jednotný celek. Ruka se hýbá jakoby oddělená od těla. Také ztráta dynamiky animace, zaměření na celek a výslednou kompozici obrazu, nikoliv na práci s detaily. Z tohoto principu pak vychází celkový rytmus děje, který nemá prakticky žádné vyvrcholení. Moji práci také ovlivnil krátký film Zdeňka Sklenáře (*15.4.1910 - †19.4.1986), který se promítal v českém pavilonu na světové výstavě EXPO 2010 v Šanghaji.

Zaujetí čínským uměním se u něj projevilo už ve 30. letech, vedle čínského výtvarného umění se zajímal také o čínskou poezii. Ale v jeho tvorbě se motivy umění Číny projeví až po polovině 50. let, kdy nastala radikální změna v jeho výtvarném projevu. Bylo to po návratu z cesty do Číny v roce 1955. Sklenáře prý nejvíce zaujalo neustálé prolínání minulosti s přítomností. Začal se věnovat studiu čínské filosofie, literatury. Vydával ilustrace k pracím čínských autorů. Transformuje zde tradiční čínskou kaligrafii, ovšem podle své osobité vize. Díla vyvolávají snovou atmosféru hor zahalených v mracích a pokroucených pahýlů stromů. Pozdější práce odkazují k buddhismu, symboly jin a jang, složité kaligrafie a pečetím. Snaha o totální zaplnění obrazové plochy (horror vacui). Hlavním výrazovým prostředkem se v nově zvoleném směru stávají linie a křivky. Obrazy tak mají lehkou abstraktní formu.

To že Zdeňek Sklenář opravdu pochopil čínskou kulturu a umění svědčí i jeho obliba v Číně. V květnu 2011 byla v Pekingu slavnostně představena čínská kniha Opičího krále, vytvořená na základě původních ilustrací Zdeňka Sklenáře. Číňané ho považují za svého autora, takovým způsobem pracoval s tradicí čínského umění. Jde o spojení západního a čínského myšlení a umění.

Obr. 3. Opičí král, autor Zdeněk Sklenář.

2 PUTOVÁNÍ NA ZÁPAD

Putování na západ je jedním ze čtyř nejznámějších staročínských románů a pravděpodobně také nejlepším mytologickým románem. Jeho děj byl inspirován skutečnou historickou událostí, putováním buddhistického mnicha Suan-canga z říše Tchangů až do Indie v letech 629 - 645 (v románu se nazývá San-cang nebo Tripitaka, v českém překladu je to pak jen Tripitaka) pro posvátné svitky, tzv. Sútry.

Sútry jsou soubory buddhistických textů, z nichž první pocházejí zhruba z prvního století př. n. l. a které byly přeloženy ze sanskrtu a různých prákrťů do čínštiny a tibetštiny. Jedná se o tři koše kanonických písem, kde je základní buddhistický kánon rozdělený na tři části: písma Vinája, která pojednávají o zákonech morálního odříkání a klášterní disciplíny, písma Abhidharma, která obsahují pojednání o víře a filozofické úvahy a poslední Sútry jsou průpovědi a výroky Buddha Šákjamuniho.

2.1 O autorovi románu Putování na Západ

Autor románu Wu Cheng'en, byl rodákem z jiangsuského Huai'anu. Wu Cheng'en žil za vlády dynastie Ming (1368-1644). „Narodil se v Huaianu v provincii Jiangsu a již od mládí vynikal inteligencí, talentem a zvidavostí. Byl nejen vynikajícím malířem, velkým kaligrafem a milovníkem skládání poezie, ale vynikal i ve hrách, jako je go. Díky svému uměleckému nadání již v mládí převyšoval současníky. Ve státních zkouškách však nepostoupil, a proto nezískal žádné úřednické místo a žil v chudých poměrech. Tyto zkušenosti ho vedly k hlubokému pochopení zkaženosti a domýšlivosti feudální úřednické vrstvy“ [5]. Wu Cheng'en román napsal až v pozdním věku, a tak se v něm zrcadlí celoživotní zkušenosti. Když mu bylo přes třicet let, znal již ohromné množství podivuhodných příběhů, chodil totiž s rodinou do klášterů, kde poslouchal různé lidové příběhy a v jeho hlavě se začala rodit myšlenka na jejich sepsání.

Předchůdci Wu-Čchen-gova románu byla tradovaná lidová vyprávění a starší písemné záznamy těchto příběhů. V prvním vyprávění o opičím králi se Opičák jmenuje Novic v bílém šatě a doprovází šest mnichů na daleké pouti do Indie pro posvátná písma, kde byl podle legend ráj. V příběhu chrání opičák mnichy stejně jako v Putování na západ, odvrací od nich veškeré nebezpečí, zlé duchy a démony. Ještě nemá svoji kovanou bojovou tyč, ale železné čelo, dokáže létat a také dovedl různá kouzla a čary. Ale tak velikou nadpřirozenou moc mu vdechl až autor Wu. Doopravdy se ale událost, kdy se mnich Suan-cang vydal poznávat buddhismus, odehrála v sedmém století za vlády Tchangů. Byl to zbožný, ctnostný a učený mnich, který se toužil zdokonalit v buddhistických naukách. Proto se chtěl vydat do vlasti buddhismu, Indie. Ale tehdejší císař ho na rozdíl legendy nechtěl pustit. Takže mnich odešel do západních oblastí tajně s obchodníky. Tripitaka pak putoval dlouhých sedmnáct let a prošel přes sto zemí. Přešel přes celou poušť Gobi až do oázy Chami, dostal se až do Afghánistánu, překročil pohoří Hindúkuš a pak putoval dále do kašmíru v Indii. Tam navštívil mnoho klášterů, kde opravdu studoval učení všech škol buddhismu, naučil se dokonce sanskrit, byl věhlasný svou učeností a moudrostí. Obešel skoro celou Indii podél pobřeží a nakonec se zase prakticky stejnou cestou vrátil zpět do Číny. V Čchang-anu, městě věčného míru, sídelním městě dynastie Tchang, ho nakonec vítali s velikou slávou. Tripitaka se tam mohl usadit v pagodě Divokých husí, kde přeložil přes tisíc buddhistických písem. Pagoda Divokých husí stojí dodnes. Autor stvořil nadpřirozeného opičáka, Suna Wu-kchunga, který se nebojí zlých sil a nic si nedělá z autorit. V postavě Opičáka se zřetelně odráží jeho pohled na svět, zklamání a snaha vyjádřit názor na příčiny morálního úpadku tehdejší společnosti, její ironický popis a přání její nápravy. Putování na západ je složeno z množství příběhů. Zde vystupují bytosti pro Evropu neznámé, démoni dobří i zlí. Ti zlí baží po majetku, lidském masu a nesmrtelném životu v luxusu. Autor tímto způsobem kritizoval tehdejší kruté vládce a úředníky. Dobří duchové a démoni jsou naopak asketické, věřící bytosti.

2.2 Děj románu Putování na Západ

Když bájný stvořitel Pchan Ku oddělil zemi od nebe, tři císaři uspořádali svět a pět vládců mu dalo mravní zásady. Svět měl pouze čtyři světadíly. V jednom z nich ležela země zvaná Ao-laj. Ze všech stran ji oblévalo moře a z moře vyrůstala hora Bujných květů. Na jejím vrcholku byl zázračný kámen. Jednoho dne se rozpukl a porodil kamenné vejce. Díky větru vejce ožilo a proměnilo se v Kamenného opičáka. Ten měl všech pět smyslů

i všechny končetiny. Opičák se rychle naučil běhat, družil se s pavíany i ostatními zvířaty. Neměl ponětí o čase, a tak mýjela jedna zima za druhou. Po čase objevil jeskyni Vodních závěsů, kde ho ostatní opice zvolili jako svého krále. Zakázal aby mu dále říkali Kamenný opičák a vymyslel si nové jméno – opičí král Krasavec. Opičí král vládl sám a jeho poddaní žili blaženě. Takto bezstarostně uplynulo několik set let. Opičáka však na jedné ze slavností přepadly obavy z budoucnosti. Pochopí, že jednoho dne zestárne a zemře. Opice mu tento stav popíší jako touhu po nesmrtelnosti a poradí mu jak ji získat. Opouští proto své království a vydá se získat tajemství nesmrtelnosti. Po různých peripetiích vstoupí do učení u patriarchy Subódhiho. Ten dá opičákovi jeho nové jméno Sun, podle druhu makaka chusuna, na kterého se opičák podobal. Řádové jméno dostal podle dvanácti ctností a to Wu-kchung, ten, který pochopil prázdnotu. Od té doby opičák používá jméno Sun Wu-kchung, ten, který pochopil prázdnotu. Patriarcha ho nakonec opravdu naučí tajemství dlouhého života, ale poté Suna vyžene s tím, že jestliže komukoli prozradí, kdo ho vše naučil, pošle jeho opičí duši na deset tisíc let do pekel. Opičák to slíbí a od té doby vždy říká, že se všemu naučil sám. Sun se při studiu naučil létat na mraku, používat kouzla dvaasedmdesáti proměn a jedním skokem plavmo urazit sto osm tisíc mil.

Zde pak začíná dlouhé Sunovo řádění, od Dračího krále si pod podhrůzkou smrti vypůjčí jeho poklad, a to brnění, všechny jeho zbraně a kovanou čarou železnou tyč. Tyč má na sobě vyrytý nápis Zlatá tyč s kroužky zvaná práci. Podle přání majitele se umí zvětšovat a zmenšovat. Samotná váha tyče se rovná pohoří. Dále vtrhne do pekel kde vyškrtne své jméno ze seznamu pekelných knih. Po získání věčného života zatouží po významné funkci k nebi. Tu opravdu získá od hlavního vládce na nebi Nefritového císaře. Nefritový císař je zvláštní postava, ztrávená korupcí a vlastně neví co se Sunem provést. Právě tady autor kritizoval tehdejší zkorumpovanou vládu. Opičák se pak cítí silný a nadřazen ostatním, překazí broskvovou slavnost, sní všechny broskve nesmrtelnosti, zničí vyzdobený sál a opije se elixíry života, připravenými pro hosty. Zajímavé je, že přes své vraždění a zločiny opět pamatuje na své poddané opičky na hoře Bujných květů. Ukradne totiž všechno nebeské kokosové víno a rozdá ho svým poddaným. Několik nebeských armád se muselo spojit a vyrazilo po posledním opičákovu incidentu k hoře Bujných květů. Tam se jim ale opice vysmály a díky Sunovi armády porazili. Když nebeská vojska vyčerpala své možnosti, zalekl se Nefritový císař opičákovy moci. Vyslal posly k samotnému Nejvyššímu Buddhovi ze západního ráje. Toho samotného zajímalo co opičák všechno dovede. Buddha pokynul armádám ať složí zbraně a vrátí se do svých paláců. Sám pak vyzval opici ať předvede více

než jen proměny a dlouhý věk. Sun si totiž začal dělat nárok na trůn Nefritového císaře. Buddha tak chtěl vědět, proč si dovoluje dělat nárok na nebeský trůn. Buddha se se Sunem vsadí. Přeletí-li jedním skokem jeho pravou dlaň, sám požádá nefritového císaře, aby se vystěhoval k němu do západního ráje a nebeský palác přenechá opičákovi. Nedostane-li se však z jeho dlaně, pošle ho jako démona do pekel, kde bude celé věky pykat. Opičák byl příliš nabubřelý, myslel si jak je Buddha hloupý. Buddha před ním roztáhl pravou dlaň, která nebyla větší než lotosový květ. Opičák na ní stanul a vymrštil se pryč. Hnal se jakoby ve větrném voze, ale Buddha ho dobře viděl svým moudrým zrakem. Sun najednou narazil na pět sloupů masové barvy nahoře zahalených do mlhoviny. Pomyslel si, že je to jistě konec světa, měl však pochybnosti aby mu Buddha uvěřil, že na konci světa skutečně byl. Vyrhl si proto chlup, dýchl na něj, proměnil ho v miskou s tuší a štětec a napsal velkým písmem na prostřední sloup: Já, Velký světec rovný nebi, jsem doplul až sem. Pak se zcela neuctivě vyčural u paty prvního sloupu. Pak se jediným skokem plavmo vrátil zpět. Oznámil Buddhovi, ať vyzve císaře aby opustil svůj trůn. Buddha se na něj obořil a ukázal mu svoji počůranou a popsanou dlaň. Pak rychle otočil dlaň a vystrčil Opičáka ze západní brány. Svých pět prstů proměnil v pohoří z kovu, dřeva, vody, ohně a půdy a Opičáka pod ně zamáčkl. To pohoří pak dostalo název hora Pěti prvků. Když Buddha zkontroloval Opičáka, vrátil se do západního ráje do kláštera Hromového hlasu na hoře Prozřetelnosti. Po více než pět set letech svolal všechny své buddhistické světce a vyslovil přání poslat tři koše posvátných písem zvané Tripitaka lidem v Číně, protože tato písma zachraňují prokleté. Požádal světce aby se jeden z nich vydal do Číny a tam našel věřícího, který dokáže přelavit přes deset tisíc řek a překročit tisíc srázných hor, přijít si k němu pro posvátná písma a odnést je zpět. Přihlásila se bohyně milosti Kuan-jin. Dostala od Buddha tři stahovací kroužky. Narazí-li na při cestě na démona, který má nadpřirozenou moc, musí ho obrátit k dobrému a získat ho za učedníka tomu kdo půjde pro posvátná písma. Neposlechne-li démon dobrovolně, poutník mu nasadí tento kroužek a vysloví zaklínadlo. Kroužek se začne na hlavě stahovat a nepřestane dokud zaklínadlo neustane. Démonovi při tom opuchnou oči, hlava mu bolestí div nepukne a ještě rád přijme buddhistickou víru. Bohyně milosti postupně potká čtyři demony. První je potrestaný generál z osobní družiny Nefritového císaře, jemuž jednou uklouzla ruka při Broskvové slavnosti a rozbil křišťálový pohár. Císař mu za trest dal vysázet osm set ran a poslal ho v šeredném vzezření na zem. Navíc každého sedmého dne přiletí meč, který mu stokrát probodne hrud' a každé tři dny se musí vynořit z vln řeky, ve které žije a zaživa sníst pocestného. Z trestu vidí každý, kdo nechápal

čím se Opičák tak strašně prohřešil při zničení celé Broskvové slavnosti, proč vypukla celá válka. Stačilo rozbít omylem jeden pohár a následovat nejtvrďší trest. Bohyně milosti každému démonu nabídne ať přijme buddhistickou víru a slíbí zbavení trestu. První osvobozen byl právě Písečný mnich. Jako druhý následoval Čuník, který byl proměněný do podoby odporného prasete za to, že jako nebeský maršál z mléčné dráhy jednou sváděl bohyni Měsíce. Nefritový císař mu dal vysázet dva tisíce ran palicí a vypověděl ho dolů na svět. Při převtělení se ale maršálek omylem dostal do břicha svině a proto získal podobu prasete. Zabral si pak horu a živil se lidožroutstvím. Na tomto mírném trestu je jasně znát přístup k ženě. V Číně ženy neměly absolutně žádná práva. Jestliže ještě nebyla dívka vdaná, musela poslouchat otce, po provdání svého manžela a tchýni. Která si často léčila vlastní děsivou životní zkušenost na mladé nevěstě. Proto za obtěžování následoval fakticky mírný trest a za rozbítí poháru na významné slavnosti trest přímo strašlivý. Předposlední učedník byl dráček, syn dračího krále ze Západního moře. Nepozorností způsobil požár v paláci při němž shořely perly moudrosti. Jeho vlastní otec na něj podal žalobu u soudu za pokus o vzpouru. Nefritový císař pak dráčka nechat zavěsit do vzduchu, vysázet mu tři sta ran a měl být popraven! Kuan – jin ale u Nefritového císaře dráčka omilostnila a tím mu zachránila život. Dráček dostal podobu bílého koníka, který celou cestu Tripitaku nese na svých zádech a tím si odpykal trest. Posledním učedníkem byl náš opičák. Ten byl stále vtěsnán v kamenné schránce pod horou Pěti prvků. Mohl sice mluvit, ale ne se hýbat. Opičák prosí bohyni ať ho vysvobodí, ona je však u něho jediného na rozpacích, protože považuje Sunovy hříchy za příliš veliké a navíc se obává, že když ho vysvobodí, bude opět řídit. To by jí přihodilo velikou ostudu. Sun ji však přemluví tím, že se již dal na pokání a tak mu bohyně slíbí, že ho uvolní mnich, který bude vybrán k cestě do Západního ráje. Když bohyně takto shromáždila všechny učedníky, hledala usilovně mnicha, který by byl ochotný jít pro posvátná písma. Nakonec našla našeho mnicha Suan-canga, který ovládal učení Malého vozu. Ten se chtěl vydat pro Posvátná písma, jenž přinesou lidem spasení. Při své cestě vysvobodil opičáka a chytře mu nasadil s čepicí svírací kroužek, protože opice byla přes všechny sliby stále vzpurná. U jeskyně Mračných schůdků pak přijali do své družiny Čuníka u písečné řeky Písečného mnicha. Dráček se změnil v bílého koníka a nesl Tripitaku na další cestě...

V knize pak následuje přes dvě stě stránek popisování různých nástrah, démonů a překážek. Při nich byl vždy nejvíce šikovný Sun, jeho bystrost všem několikrát zachránila životy. I přes to ho častokrát Tripitaka trestal kroužkem nebo dokonce od sebe vyhnal. Opičák

se však vždy vrátil, začal mnicha mít opravdu rád jako svého učitele a opravdu se snažil dovést ho až do Indie. Charakter Čuníka, je přitom přes celou knihu stejný. Přihloupý Čuník nemá rád Opičáka a často proti němu štvě Tripitaku. Jeho jméno totiž v originále znamená Čuně osmi zákazů. Jedná se o zákazy z buddhistického desatera, kde se stanoví, čeho se má člověk vyvarovat. Jsou to vražda, krádeže, lži, pití, nákladné oblékání, zpěv, tanec a hry, nošení klenotů, jídla v nepravý čas atd. Protože Čuník prakticky všechny tyto zákazy porušuje, má od autora toto ironické jméno. Opičák i přes to, jak mocná kouzla ovládá, často musí používat svoji opičí chytrost a spíš než silou svou chytrostí napálit a tak porazit démony co se snaží zabít Tripitaku. Ten je totiž aniž by to sám věděl převtělením Zlaté cikády a jeho tělo se zocelovalo desatero pokolení. Pozře-li tak někdo kus jeho masa, bude věčně živ a zdrav. Proto na skupinu poutníků po celou cestu stále útočí démoni, ačkoliv obvykle vědí o Opičákovi a jeho síle. I přes to se jim totiž zdá lepší alespoň se pokusit zabít Tripitaku a získat nesmrtelnost. Touží totiž po věčném životě stejně, jako po něm toužil i Opičí král. Ten přitom bez milosti všechny kdo se mu staví na odpor zabijí svojí kovanou tyčí. Opičák nakonec provede bezpečně celou putující skupinu přes všechny nástrahy démonů a nesnáze cesty k vytouženému cíli, do Západního ráje (Indie) k Nejvyššímu Buddhovi (Buddha Tathágata, který byl ztělesněním moudrosti a slitování), aby předané svitky Tripitaka donesl zpět do Číny.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 TECHNIKA FILMU

Film je celý proveden tabletem na počítači. Pozadí a postavy jsem rozkreslila v programu Adobe Photoshop , jednotlivé části musely být nakresleny v jednotlivých vrstvách samostatně. Opičí král se obvykle skládá z minimálně 10 vrstev. Když v záběru hýbe prsty nebo víčky, počet vrstev se několikanásobně navyšuje. Při velkém počtu vrstev se musí dopředu promýšlet jednotlivé názvy vrstev, její pořadí a navázání na další. Mnoho času stráví animátor tím, že hledá jednotlivé části a znovu je přejmenovává kvůli přehlednosti projektu.

Nicméně práce s Photoshopem je kreativní, protože jeho funkce dovolují tvůrci velikou svobodu ve volbě barev a samotných nástrojů ke kresbě, jejich úpravám a používání. Výtvarný pracovní postup, byl následující, podle barvy základního objektu ve vrstvě jsem upravovala pozadí a popředí, odgumovávala okraje. Tím obrázky získaly nádech linorytu, bez stínování jen prací s plochou. Objekty se umísťují na průhledné pozadí, aby nepřekrývaly ve výsledné animaci ty vrstvy, jež jsou v pozadí. Bílá nebo černá tak vyplňuje celý prostor jen v poslední vrstvě. V projektu tak používám jen bílou jako základ, černou obvykle pro linku a na posvátné broskve jemně oranžovou bravu, pro zvýraznění důležitosti funkce ovoce v příběhu. Jiné barvy nepoužívám.

Po nakreslení částí jednotlivých scén, je obrázek formátu psd nahrán do projektu programu Adobe Aafter effects, který je vhodný pro práci s vrstvami. Právě formát psd neslučuje po uložení jednotlivé vrstvy obrazu do jedné a nechává kanály.

Po importu následuje rozmístění do scény, znovu se přejmenují vrstvy. Je nutné spojit jednotlivé části objektů tak, aby na sebe reagovaly při animaci. V praxi to znamená, že dobře svázaný objekt reaguje na pohyby tak, jak má. Například pohybem stehna opičáka se hýbe i koleno, lýtko a chodidlo. Jestliže je navázání špatné, je plošková animace nefunkční. Nezbyvá pak než chybu najít a opravit ji.

Velikost projektu v After effect je 1280x720, 25 fr. asp. ratio 1. Norma obrazu PAL.

V After effect se animuje pomocí klíčů, kteří určují kde má vybraný objekt v časové ose být, jakou má mít velikost, průhlednost atd. Samotná práce s klíči však obvykle nestačí, protože počítač automaticky dopočítává dynamiku: Tak je výsledná animace u všech klíčů stejná. Proto se ještě upravuje dynamická křivka. Zde můžeme měnit rychlost pohybu, ovlivnit, zda má být na začátku pomalý a ke konci rychlý atd. Plošková animace je v tomto směru náročnější po technické stránce při práci se softwarem než klasická kreslená animace, kde si dynamiku určuje přímo kreslíř. Zde je animace více technicky zaměřená, nemůžeme již ovlivnit výtvarno ve vrstvě, ale pouze hodnoty jako velikost, rychlost nebo použití efektů. Proto je nutná dobrá animační příprava, vyzkoušení funkce vrstev předem a její návaznosti na celek. Projekt se dá neustále doplňovat o nové nebo upravené vrstvy. Program samozřejmě dovoluje spustit výslednou animaci v reálném čase. Animace zde lze provádět i s umělým 3D prostředím, kdy vytvoříme kameru a necháme například sledovat nějaký předmět (scéna kdy opičák přilétá na slavnost).

3.1 POSTPRODUKCE

3.1.1 Titulky

Titulky jsou mojí oblíbenou částí filmu, Úvodní titulek je animovaný a taktéž zpracovaný v After effects. Uvádí do příběhu, jednotlivé hory vyčnívající z bílé mlhy odkrývají jednotlivé povinné technické údaje spojené s filmem, jiné hory je následně zase mažou. Tak se přímo ocitáme ve vyprávění a v první scéně, kdy opičák poletuje ve výšce na mráčku, takže si lze titulky vysvětlit jako jeho pohled. Závěrečné titulky jsou řešeny obdobně. Jen poslední informace je smazána stříhem a ne poletujícím mrakem nebo letadlem.

3.1.2 Zvuk

Zatím v každém mém filmu jsem si zvuky a ruchy dělala sama. U opičáka ale nešlo ani o ruchy ani o atmosféru na pozadí, bylo potřeba namluvit komentář. Po domluvě s mým vedoucím práce, Honzou Živockým, mi Honza nabídl namluvení komentáře za pomoci své techniky. Komentář byl sestříhán v programu Adobe Premiere.

3.1.3 Střih

U filmu jsem od začátku vycházela ze střihů v animatiku. Střih stejně jako zvuk bylo nejlepší zpracovat v programu Adobe Premiere. Premiere je velice intuitivní a dovo-luje prakticky jakékoli úpravy střihu, měkké, prolínačky, zatmívačky atd. Zvolila jsem klasický tvrdý střih pro celý film. Problém byl s exportem videa, protože velikost výsledného souboru byla obrovská a zpomalovala moji práci. Nikdy jsem nepracovala s takovým ob-jemným datovým množstvím, proto si pro příště pořídím externí disk pro ukládání dat. Film často vzhledem k objemu nešel ani vyexportovat kvůli nedostatku místa na disku.

3.2 Presentace práce

K výstupům animovaného filmu patří i DVD nosič a plakát.

ZÁVĚR

Bakalářská práce vychází se zadání, probírá postupné kroky v tvůrčí práci i technologii výroby animovaného filmu.

Práci jsem průběžně konzultovala s mým vedoucím Honzou Živockým a dalšími pedagogy z katedry. Vždy, když vidím výsledek vlastní tvůrčí práce, jsem obvykle schopná až s časovým odstupem posoudit, zda je dané dílo pro mne vůbec uspokojující. Jsem svým největším kritikem a těžko snáším veřejné projekce. Opičí král byl můj zatím největší projekt v animovaném filmu. Při jeho tvorbě se mi dostalo mnoho poučení o technologii, principech animace, výtvarných prostředcích i historii kolem Opičího krále samotného. Doufám, že film svým tématem i zpracováním zaujme aspoň pár diváků, kteří si budou moct říct, že animace v Čechách stále pokračuje.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Böttger, Walter. Kultura ve staré Číně. *Walter Böttger ; Z němčiny přeložila Zlata Černá ; kresby Sonja Wunderlichová ; fotografie Jan Pícha*. 1. vyd. Praha : Panorama, 1984. 219 s., [32] s. obrazové přílohy. (Stopy, fakta, svědectví. Velké civilizace). S. 168 – 174.
- [2] Jaroslav Malina-*Čína z antropologické perspektivy*, 2005 (s Josefem Kolmašem), (online) citováno 6. 4. 2011, dostupný z:
https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/modules/modules/21_antropo_malina.txt
- [3] Wu Cheng'en, ca 1500-1582. *Opičí král : Vyprávění o putování na západ. Wu Čcheng-en ; Z čín. orig. přel., upr., předmluvou a ediční ;pozn. opatř. Zdeňka Heřmanová-Novotná ; Il. Zdenka Krejčová*. 2. rozš. a upr. vyd. Praha : Albatros, 1997. 371 s. ISBN 80-00-00567-0.
- [4] Toulky minulostí světa. *Třetí díl, [Zlatá éra dějin: starověký Řím. zpracoval autorský kolektiv] ; Editor Zdeněk Volný ; [ilustrace Zdeněk Šindlauer ; snímky Zdeněk Volný]*. 1. vyd. Praha : Via Facti, 2001. 222 s. ISBN 80-238-7462-4, s.101
- [5] Český rozhlas Leonardo, (online) citováno 6. 4. 2011, dostupný z:
http://www.rozhlas.cz/leonardo/svet/_zprava/255585
- C I N E P U R E – Speed Racer- Malý krok pro tržby, velký skok pro kinematografii, (online), dostupný z: <http://cinepur.cz/article.php?article=1460>
- Speed Racer - Speed Racer (2008) – ČSFD.cz, (online), dostupný z:
<http://www.csfd.cz/film/230065-speed-racer/>
- Opičí král – XI jou ji (1986) – ČSFD.cz, (online), dostupný z:
<http://www.csfd.cz/film/198942-opici-kral/>
- Opičí král, (online), dostupný z: <http://opicikral.bloguje.cz/>
- Zdeňek Sklenář, legenda české ilustrace má sto let, (online), dostupný z:
http://www.citarny.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2337

Galerie Zdeňek Sklenář, (online), dostupný z: <http://www.zdeneksklenar.cz/vystavy/opici-kral>

Hájek, Lubor, 1921-2000. *Čínské umění : o národní výtvarné tradici čínské. Lubor Hájek ; Fotografie W. Forman.* 1. vyd. Praha : SNKLHU, 1954. 193 s., příl.

Mráz, Bohumír, 1930-2001. *Dějiny výtvarné kultury. [Sv.] 2. Bohumír Mráz ; Lektorovala Marie Černá ; Graf. upr. a il. Václav Rytina.* 1. vyd. v Idea servis. Praha : Idea servis, 1997. 209 s. ISBN 80-85970-13-9.

Encyklopedie Larousse pro mládež. Díl 1, A-G. Encyklopedie byla sest. podle Jacquesa Loryho ; Z fr. orig. přel. kol. 1. čes. vyd. Praha : Albatros, 1992. 381 s. Pro čtenáře od 12 let. ISBN 80-00-0312-0.

Hoffmeister, Adolf, 1902-1973, Hájek, Lubor, 1921-2000. *Současné čínské malířství : barevná obrazová publikace. autoři textu a výběr obrázků: Adolf Hoffmeister a Lubor Hájek ; Fotografie: J. Fišer a M. Tichý.* 1. vyd. Praha : NČSVU, 1959. 183 s.

Šmejkal, František, 1937-1988. *Zdeňek Sklenář: [Monografie s ukázkami z výtvarného díla]. František Šmejkal ; Fot. předlohy k reprodukcím Marie Šechtlová a Josef Šecht. l.* 1. vyd. Praha : Odeon, 1984. 211 s. (Umělecké profily ; Sv. 20).

Kniha: Čínská krajinomalba Autor: Josef Hejzlar ISBN: 978-80-7151-262-1.

Kniha: Čínské malířství - Průvodce filosofií, technikou a historií Autor: Yao-Ťing Wang ISBN: 978-80-242-2239-4.

KESNER, Ladislav. *Obraz krajiny a mikrokosmu přírody v čínském umění.* In *Ladislav Kesner, ed., Hory a řeky bez konce. Krajina, zátiší a mikrosvět přírody v umění Asie i Evropy.* Praha : Národní galerie, 1997.

Blecha, Ivan, 1957-. *Filosofie : (základní problémy). Ivan Blecha.* 1. vyd. Olomouc: Fin, 1994. 303 s., příloha. ISBN 80-85572-88-5.

Kotler, Arnold. *Buddhismus. sestavil Arnold Kotler ; [Z anglického originálu přeložil Jan Brázda].* Praha : Pragma, 2000. 218 s. ISBN 80-7205-775-8.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Opičák Sun, z Čínského seriálu Xi you ji (Opičí král) 1986, str. 8

Obr. 2. Tušová malba, „Dva špačci na kameni“, 1692, str. 16

Obr. 3. Opičí král, autor Zdeňek Sklenář, str. 19

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Obrázkový scénář.....35

Příloha P II: Výtvarné návrhy plakátu.....41

PŘÍLOHA PI: OBRÁZKOVÝ SCÉNÁŘ

	Opičák poletuje na mráčku 1 00:32 – 00:34 D
	Mrká, poletují mraky 2 00:40 – 00:50 D
	Pohled na ruce 3 00:51 – 00:53 D
	Zvedne ruku 4 C
	Stará tvař se změni v mladou 5 00: 54 – 1:00 D

	Opičák přilétá do paláce 6 01:01 – 01:22 Kamera sleduje opici C
	Gejši hrají 7 01:23 - 01:30 C
	Broskve dlouhého věku 8 01:31 – 01:40 D
	Opičák sní broskve z lustru 9 01:41 – 02:00 PD

	Do záběru vjede láhev vína 02:00 – 02:15 C	10
	Opičák utíká z paláce 02:16 – 02:18 Kamera sleduje opici C	11
	02:18 – 02:38 D	12
	Lapený opičák 02: 39 – 02:46 PC	13

	Opičák vykryje kopí, lapení 14 02:47 – 03:08 PC
	Lapení Buddhou, oddálení 15 03:08 – 03:10 PL
	Oddálení 16 03:11 – 3:20 Oddálení kamery VC
	Přichází Tripitaka 17 03:21 – 04:01 D
	Uvolnění opičáka z jeho vězení 18 04:02 – 04:12 D

	Opičák se klaní svému zachránci a učiteli 19 04:12 – 04: 22 C
	Opičák dostal svěřací kroužek 20 04:23 – 04: 26 VD
	Putování kolem démonovy hory 21 04:27 – 04: 36 VC
	Démon si všiml Tripitaky 22 04:37 – 04: 42 VC
	Žádné strachy, však já si s ním poradím 23 04:43 – 05:11 C

	Opičák zabíjí démona z hory 29 05:12 – 05:39 C
	Opičák létá na mraku 25 05:40 – 05: 45 C
	Setkání s Nejvyšším Buddhou 26 05:56 – 06:02 PC
	Předání posvátných svitků 27 06:03 – 06:10 PC
	Starý opičák přestane vzpomínat, titulky 28 06:11 – 06:20 D

PŘÍLOHA P II: VÝTVARNÝ NÁVRH PLAKÁTU

BAKALÁŘSKÝ FILM

ADÉLY WIEDERLECHNEROVÉ

OPIČÍ KRÁL

ČÍNSKÁ LEGENDA

VIDĚNÁ ČESKÝMA OČIMA

